Ásványgyűjtő túra Kelet-Szlovákiában

2017 és 2019 után harmadik alkalommal vettünk részt egy remekül sikerült ásványgyűjtő úton Szlovákiában a TIT SE Ásványbarát Szakcsoportja színeiben május 30 -június 2. között.

Az előző két alkalommal Közép-Szlovákiában jártunk, idén az Eperjeshez (Presov) közeli Szalánci-hegységet (Slanské vrchy) kerestük fel. A terület az Eperjes-Tokaji hegylánc északi része, amely a magyar határtól Eperjesig húzódik, a Kassai-medencétől pedig keletre terül el. A Szalánci-hegységet túlnyomó részt miocén korú vulkáni kőzetek alkotják. A mintegy 14-10.5 millió évvel ezelőtt működött vulkánok kúpok sorozata már jelentősen lepusztult. Évmilliók eróziójának és máig is tartó vulkáni utóműködésnek köszönhetően kerültek a felszín közelébe azok a kőzetek és ásványok, melyeket a környék híres bányái tárnak fel. Ezek meglátogatása képezte úticélunkat.

Szakmai vezetőnk ezúttal is Stanislav Jelen geológus volt, aki nemrég kapta meg professzori kinevezését a besztercebányai egyetemen. A programot közös egyeztetéssel állítottuk össze. Ebben nagy szerepet játszott az, hogy Stan nemcsak a terület geológiai adottságait és a gyűjtési lehetőségeket ismerte jól, hanem az is, hogy tudta, egy ásványgyűjtő nem jöhet haza üres kézzel.

Így aztán minden napra bőséggel akadt látni- és gyűjtenivaló. Nézzük sorban!

Gazdag zsákmány reményében indultunk útnak. A 4 napos útra 22 fős csapat vágott neki. A többség kisbusszal és néhányan autóval. A szállásunk a sokat sejtető nevű Opálhegyen (Zamutov) volt. a remeValóban remek volt.

Elsőként az Eperjes északi részén (Tótsóvár, Sóvár, Solivar) egy ipari műemléket, a Sófőző üzemet néztük meg. A kora középkortól a vidék sóbányáinak termését itt dolgozták fel és készítették elő a tovább szállításra. Ma is láthatóak a volt sóraktár, sólétároló, főzőüzem és kerepelő épületei. Igaz, csak kívülről sikerült megnézni.

A következő állomás Cervenica/Dubnik egyik opálbányájának felkeresése volt. Ezzel már belülről is sikerült megismerni – nagy örömünkre! Az egy órás séta a Jozef aknában igen tanulságos volt. Hosszú, kanyargós, sokszor elágazó folyosók vezettek el olyan termekbe, ahol ma is megcsodálhatók a remek tenyérnyi nemesopálok. Sajnos itt gyűjteni nem lehetett, mert szigorúan védett bányáról van

szó. A közelben lévő meddőn, ami egy másik tárna anyagából származott, viszont egy rövid ideig kapirgálhattunk. Egyesekre rámosolygott a szerencse és talált is opált, igaz többnyire tejopált. De volt olyan utitársunk, akinek kicsinyke nemesopál is jutott a kitartó kalapálás jutalmaként.

Ez a hely a világhírű veresvágási (Cervenica) nemesopál termőhelye! Már a rómaik is bányásztak a környéken opált, de igazán nagy hírnévre 16. századtól kezdve tett szert. A legnagyobb opált, a Harlekint, 1775-ben találták Červenica községében. Csaknem 600gramm súlyú darab értékét 700.000 holland guldenre becsülték. Napjainkban a bécsi Természettudományi Múzeumban található.

Harlekinünk ugyan nem lett, de legalább jártunk a gyönyörű veresvágási opál eredeti hazájában.

A másnap sorra kerülő vehéci andezitbánya méreteivel nyűgözte le a csoportot. Ahogy azt mindenki tudja, ide csak engedéllyel, „teljes menetfelszerelésben" (védőöltözék) lehetett bemenni. Szikrázó napsütésben gyűjtöttük a különféle apróbb-nagyobb ásványokat: kalcitot, aragonitot, kvarcokat, csokros tridimitett szideritet, danburitot.

A délutánt a közeli színes opál lelőhelyen töltöttük, ahol sok-sok sárga-vörös-fekete-barna fényes csodák vártak minket. Jócskán került belőlük mindenki hátizsákjába.

Másnap Maglovec volt a cél, melynek andezitbányájában a halvány zöld kabazitok lettek a sztárok. Annyira segítőkészek voltak a szlovák bányászok, hogy még egy kb. 1,5 köbméteres sziklát is apróra törtek kérésünkre a benne lévő kabazitért. De találtunk itt szép kalcitokat is.

A nehéz fizikai munka után egy üdítő délutánt töltöttünk a századfordulós hangulatú Herlányban (Herl'any). „Ránkherlány vagy Ránkfüred üdülőhely Kassától mintegy 40 km-re található. Jódos-vasas-szénsavas vizét évszázadok óta használják gyógykezelésre, mégis a hely benépesülése igazán a 18. század elejére tehető. Ami miatt felkerestük a helyet, az a gejzír, mely hírnevét neves vízkutató geológusunknak, Zsigmondy Vilmosnak köszönheti. Amikor a fúrás 1875-ben elérte 404 métert, hírtelen hideg vizű gejzír tört fel, mely azóta is meghatározott időközönként (32-36 óránként) 25-30 magasra lövellve kápráztatja el a látogatókat. A kitörés mintegy fél óráig tart. Érdekessége, hogy erősen vasas és kénhidrogénes vizének kezdeti 10°C-os hőmérséklete a kitörés folyamán közel 18 C-ra emelkedik.

És láss csodát! Szemtanúi voltunk a gejzír kitörésének…jó mulatság volt az oda kiránduló gyerekeknek viháncolni, nekünk fotózkodni a gejzír vízsugarával a háttérben.

A negyedik nap koronázta meg az utunkat. Aranybánya (Zalata bana) varázslatos erdejében találtuk meg az „antimonitos helyet”. A kőbányához közel érces-márgás helyre leltünk, ahol sorra jöttek elő a kisebb-nagyobb antimonitos darabok, de volt ott cinnabarit és más ásvány is. Nem túlzás azt állítani, hogy zsákmány szempontjából ez volt a második csúcs lelőhely.

Nem volt rest a csoport egyik tagja sem. Előzetesen kiosztottuk a feladatokat: ki tolmácsolást vállalt, ki vöröskeresztes feladatokat, ki előadást tartott az opálbányászat történetéből, vagy az opálról mint drágakőről beszélt.

A sikerhez az előzetes felkészülésen kívül a csoport fegyelmezettsége, a jó szervezés és a profi szakmai vezetés is hozzájárult.

A 2017-es és 2019-es helyszíneken készült fotókból egy remek albumot állított össze a túra szervezője, Dr Kézy Zsuzsanna, melyet a csoport nevében ünnepélyes keretek között adott át Stannak, nem kis örömet okozva a megajándékozottnak.

S mivel három a magyar igazság - tartja a közmondás. Jövőre jöhet a ráadás!

Összeállította:

Dr. Kézy Zsuzsanna

szervező